

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Об комой, БМАСОР-эй Верховно Советей ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 93 (5764)

МАЙН

13

ПЯТНИЦА

1949 он

Сая 20 мүнгэн

„Байгаалие шэнжэлхэ эрдэм ухаанай пропаганда хадаа олон түмэн ажалшадай культуру-болбосоролые дээшлүүлхэ ба барга бүдүүлгэй, мухар хүзэгэй, мунхаг үзэлнүүдэй үлэгдэлнүүдые усадхан зайлуулха хэрэгтэ мүнөө онсо шухала удхашанартай“.

(ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолһоо).

ЭРДЭМ УХААНАЙ ПРОПАГАНДЫЕ ВРГЭДХЭХЭ

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет бол „Байгаалие шэнжэлхэ эрдэм ухаанай пропаганда хадаа олон түмэн ажалшадай культуру-болбосоролые дээшлүүлхэ ба барга бүдүүлгэй, мухар хүзэгэй, мунхаг үзэлнүүдэй үлэгдэлнүүдые усадхан зайлуулха хэрэгтэ мүнөө онсо шухала шанартай“ гэжэ 1944 ондо заабайна.

Энэ пропаганда хадаа ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэ табаршагүй хубинь, город болон өгөгэй зоний дунда марксизм-ленин агууеүхэ идеянуудые дэлгэцэн нэбтэрүүлхэ ба хүнүүдэй мэдэрэлдэ халдаһан капитализм үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ хүеэ зөөсө мүн.

Ультурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэний эр, советскэ хүнүүдэй хүмүүжэл-болбосоролые хэмжээлээгүйгээр үргэнэ. Эдэнэр эрдэм ухаанай шэдн ба аша туйе хаража, аялажа, мухар хүзэгэй, мунхаг томжонуудай урьхаана бүри мүн мултараад, хүн түрэлтэндэ үлдэ урдан үзэгдөөгүй хүсэтэ шэлтын замаар-коммунизм байха замаар алхалжа ябана.

Эхэ зуура, зарим-нэгэнэй ухаан эхлэднэ хуушанай хорото хо-капитализм үлэгдэлнүүд биир.

Энэнь мухар хүзэгэй үндэ-хитэйгээр элсүүлгэдэхэ ёһотой.

Хэрбөө хургуулинууд, уншалгын байшангууд, клубууд ба улаан булангууд энэ хэе хүсые шадамараар элсүүлгэдэ, зүбөөр эмхидхэд байдал, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ уг зорилго ба уялгаа амжалтатгайгаар бөөдүүлхэнэ лабтай.

Хуушанай хорото үлэгдэлнүүдые хоггүйгээр усадхаха, улад зоний хүмүүжэл болбосоролые улам дээшлүүлхэ гэжэ коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдхи шухала зорилгонуудай нэгэн мүн.

Һэдэдэг хара, шара лойбууршад эндэ тэндэ хурагтай байна.

Эдэ баримтанууд хадаа зарим нотагуудта, илангаяа Иволгын, Хэжэнгын, Зэдын, Закаменай аймагуудта эрдэм ухаанай пропагандын добтолхы шанарай дутамаг байные гэршэлнэ.

Энэ ушарһаа зохихо тобшолол хэжэ, нотагуудтай партиан организацинууд, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд арад зоний дунда байгаалин үзэгдэлнүүдые материалистическэ ёһоор тайлбарилха, наука, техникэ ба культурын амжалтануудые ойгуулха хүдэлмэрээ үргэдхэхэ зэргэтэй.

Мухар хүзэг, айха хүрдэхэ ябадал хадаа байгаалин ёһые, эрдэм ухаанай хүсые ойлоогүй мэдээгүй дээршээ шалтагаалай байха юм. Тиймээ, ортотомын бүридэл тухай, наран ба газарай уг гарбал тухай, байгаалин ёһон тухай, үбшэнүүдэй шалтагаанууд ба тэдэнтэй тэмсэхэ арганууд тухай, хүдөө ажахын культурануудай ургасые ба малажалай ашаг шэмые дээшлүүлхэ тухай лекцинууд, элидхэлнүүд болон хөөрөлдөөнүүдые түсэбшэлэн, саг үргэлжэ эмхидхэхэ шухала.

Энэ хэрэгтэ хүдөөдехи багшанар, эрачууд, агрономууд, ветеринарнууд, агрозоотехникууд ба бусад эрдэмтэд, ажалай түрүүшүүл эдэбхитэйгээр элсүүлгэдэхэ ёһотой.

Хэрбөө хургуулинууд, уншалгын байшангууд, клубууд ба улаан булангууд энэ хэе хүсые шадамараар элсүүлгэдэ, зүбөөр эмхидхэд байдал, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ уг зорилго ба уялгаа амжалтатгайгаар бөөдүүлхэнэ лабтай.

Хуушанай хорото үлэгдэлнүүдые хоггүйгээр усадхаха, улад зоний хүмүүжэл болбосоролые улам дээшлүүлхэ гэжэ коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдхи шухала зорилгонуудай нэгэн мүн.

Түрүү трактористнууд

Социалистическэ Ажалай Герой Ч. Бадмаевай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид өөһэдынгөө үндэр бүтээсэтэ ажалаар Баргажанай МТС соо суурхадаг юм. Тус бригада тарилгын урда тээхи полевоий хүдэлмэринүүдые амжалтатгайгаар үндрэгэһэн байна. Бригадын трактористнууд халаанайнгаа нормые эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Бригада соогоо түрүү нуури эзэлжэ ябаһан тракторист С. Дабав үндэр бүрингөө даалгабарине 150 проценттээ доошо бэш дүүргэхэ зуураа, 110 килограмм горючи алмаба. Нүхэр Дабав бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахаа гадна, тракторист-практикант Ч. Гармаеве өөрингөө баян дүй дүршлэдэ хурган. Мүнөө нүхэр Гармаев үдэрэнгөө нормые үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Тэршэлэн «Красный пахарь» колхозой поли дээрэ нүхэр Телятниковай тракторна бригада хайнаар хүдэлмэрилнэ.

Эрхим трактористнуудта мүнгэн шан

Чесанын МТС-эй тракторна № 5 ба № 6 бригаданууд манай колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр «Газартарялалгы болбосоронгы ёһоор эрхилдэг бригадын» нэрэ зэргэ олохын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Трактористнууд А. Цыренов, Р. Цыдыпов, С. Дамдинова ба бусад хахалала ба борнойго дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, халаанайнгаа даалгабаринуудые 110—150 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Тэдэнэр полевоий хүдэлмэринүүдэй эхилнэһнэй хойшо горьтойхон хэмжээнэй горючи алмаа.

Эдэ түрүү трактористнуудһаа саялжэд багаханын гэгдэнгүгэй. Тракторист Д. Бадмацыренова 13 гектарай орондо хүдэр бүхэндэ 20 гектарта таряа хаяна.

Иимэ үндэр бүтээсэтэйгөөр ба шанар хайнтайгаар хүдэлмэрилжэ, үндэр баян ургаса хуряаха тэмсэлдэмнай туйлажа байһандан эдэ бригадануудай трактористнуудта манай колхозой правлени ба партианай организаци мүнгэн шангуудые барюулба.

Ц. Цыдыпов, Хэжэнгын аймагай Тельмановэй нэрэмжэтэ колхозой гэгшүүн.

Мункуевай звеногойхид түрүүлнэ

Закаменай аймагай түрүү колхозууд эртын ороһото культурын тарилгы дүүргэбэ. Тэрэ тоодо Лениней нэрэмжэтэ, «Улаан Октябрь», «Майн 1» колхозууд ороһоно.

Эдэ колхозуудай таряанажалай бригадынхид энэ жэлдэ үндэр ургаса хуряахын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Б. Доржиев.

823 килограмм горючи алмаба

СЭЛЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). «Социализм» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригада (бригадирнь нүхэр Шиммарев) үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллахаа гадна, 823 килограмм горючи алмаба.

Тус бригадын тракторист орден-то Г. Цыбенов 3,6 гектар нормын орондо колесно трактораар үдэр

Р. Балданов.

Рыжик тарилгы хурдадхаха

Рыжик гэжэ тоһото культурануудай нэгэн. Рыжигэй үрнэй 30—40 процентнь тоһон байдаг юм. Рыжигэй тоһон олифа шэрэ ба мылэ үйлэдбэрилхын түлөө промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Мун рыжигэй тоһон эдэ хоолой зүйлнүүдтэ ородог юм.

Рыжиге эртын тарилга хэжэ болзор соо тардаг юм. Гэбшье, арадай ажахыда тон ехэ ашаг тунатай энэ культурые олонхи аймагуудай хүдөө ажахын тайгауудай, МТС-үүдэй болон колхозуудай хүтэлбэрилгэдэ тоодоггүй зангаараа. Олохон ушарта рыжиге хожомдуулжа таридаг ба тэрэнэй хойноһоо харууһа

эмхидхэдэггүй байха юм. Иимэһэ үндэр ургаса абадаггүй байна.

Энэ жэлдэһе нёдондойнгоо алдуе дабтанаар. Рыжик тарихада таарамжатай болзориуд үндрэжэ байна. Тийгэбшье, Зэдын, Иволгын, Тарбагатайн ба Торин аймагууд энэ культурын тарилгада мүнөө болтор ороодуй.

Рыжик тарилгада хайша хэрэгээр хандаха ябадалые эрид усадхаха хэрэгтэй. Энэ үнэтэ культура хадаа агротехническэ эрхим болзор соо, майн 15—20-һоо хожом бэшэ тарилгада ёһотой.

Агроном В. Мамилов.

Хэзээ наналаа табиха юм

Курумканай аймагай Дыреней сомоной Сталиной нэрэмжэтэ колхоз тракторна бригадын эрилтэ хангангагүй. Мүнөө болотор горючи ба тоһодолгын материалнуудые хадагалха газар түхээрэдүй. Трактористнуудта горючи хэмжэжэ үгэхэ шэгнүүрээр хангаггүй. Мун үнүнин харуулшание үгөөгүй байха юм.

Ушар иимэһэ тус бригадата горючи ба тоһодолгын материалнуудые ямаршые нормогүйгөөр гарга

шалха ябадалнууд үзэгдэнэ. Шалгалта хээд үзэхэдэ, тус бригадата 40 килограмм автол дутаһан байба.

Поли дээрнэ хүдэлмэрилжэ байһан тракторна бригадын эрилтэ гүйсэд хангажа, полевоий хүдэлмэринүүдые түргэнөөр дүүргэнэ түлөө хэзээ наналаа табиха юм бэ гэжэ тус колхозой правленин түрүүлгэшэ нүхэр Бадмаевһаа асуугдана.

О. Будаев.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Сталинградска тулалдаан гэжэ фильмын амжалта

ЕНИНГРАД. Городой киноприуудта «Сталинградска тулалдаан» гэжэ уранбайханай-документальна гэжэ фильм харуулагдажа байна. Ленинградыхид энэ карти, дээ советскэ кинематографин айтар ехэ амжалта мүн гэжэ сэгтэнэ.

«Фодина» гэжэ кинотеатр соо саян эхилхэһэ урда тээ сталинградска тулалдаануудта хабаадалгын, Советскэ Союзай Герой Я. Павлов үгэ хэлхэнэ байна.

Фильм соо харуулагдаһан «Павлобайшан» хадаа тэрэнэй нэрээр үзэгдэнхэй. Нүхэр Павлов өөрин үгэ соо ингэжэ мэдүүлэе:

Генерал Родимцевай гвардейскэ шанин сержант ябаһан би хадаа энэ фильмые зүрхэ сэдхэхэлэ айтар ехээр долгисуулан харааб. Фильм хадаа Сталинградтай түлөө шон баатарлиг тэмсэлые минни мандаа һэргэжэ үгөө. Фильм болон нүхэр Сталиной хүтэлбэринийн Сталинградтахи илалтын туйлаһыень эли тодоор харуулна. Би байлдагшад тушаа нүхэр Сталинградгайн туйлай ехэ анхарал мэддолог хадаа биднээр хүсэ зон түрүүлдэг байгаа. Эды шэнээнэ зүб ба гайхамшагта фильм байһан советскэ кинематографида амжалан хүргэнбэ.

Молотовой нэрэмжэтэ заводой шанивец-вальцовщик Григорий Иванов ингэжэ хэлэе:

Кинотеатрһаа гарахадаа хэдэн мин манган Ленинградыхидтай хамтад эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гайхамшагта илалтые эмхидхэхэн нүхэр Сталиной хүндэтэ ба харуулан образые сэдхэхэл зүрхэндөө дагалдан ошооб. «Сталинградска тулалдаан» гэжэ фильм болбол заримнуудые патриотическаар хүмүүжэдэгдэ ехэхэн аша туйа үзүүлхэ

байна. Советскэ арад энэ фильм хараад байхадаа өөрингөө социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалые саашадан бхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ хүсэ зориг түрэхэ байна.

Нэгэхэн үдэрэй турша дотор 100 мянгаһаа дээшэ тооной ленинградыхид энэ фильм хараһан байха юм.

ЕРЕВАН. «Сталинградска тулалдаан» гэжэ кинофильмые городой ажалшад тон ехэ дэбжэлтэйтэйгээр хаража байна. Коллективүүдээрэ хараха ябадал улам бүри үргэдэнэ. Фильмые олон мянган хүнүүд хаража амжаа.

БАКУ. «Сталинградска тулалдаан» гэжэ фильм городой кино театрууд, культурын ордонууд болон клубуудта туйлай ехэ амжалтатгайгаар харуулагдажа байна. Турүүшын үдэр 25 шахуу мянган хүн хараа. Сталинградтай түлөө байлдаануудта хабаадаһан нүхэр Рустамов ингэжэ хэлэе: «Сталинградска тулалдаан» гэжэ шэнэ фильм зүрхэ сэдхэхэлиемни айтхатар ехээр хүдэлгөө. Тус фильм дотор Волга мурэн дээрхи хэрэмэй түлөө болон түүхэтэ байлдаануудай бүхы событинууд үнэн зүбөөр харуулагдаһа.

ВИЛЬНЮС. Вильнюс, Каунас ба Клайпеды городуудай кино театруудта «Сталинградска тулалдаан» гэжэ кинофильм өхөөхөн амжалтатгайгаар харуулагдажа байна. Советскэ кинематографин элигтэ энэ ба гайхамшагта шэнэ зохионо тогтошо энэ фильмые түрүүшын үдэр 30 мянган шахуу хүн хараа. Харагшад болбосор артинада тби үндэр эгнэлтэ үгэнэ.

Түсэбөө болзорцооны урид дүүргэхын түлөө

Нижне-Ангарск. Наяхан финансово органуудай хүдэлмэрилгэшэдэй, сельскэ Советүүдэй түрүүлгэшээрэй ба финансово-бюджетнэ саг үргэлжын комиссин аймагай зүблөөн болобо.

Зүблөөндэ хабаадагшад гүрэнэй бюджетэй олзо доходой талаар даалгабарна Сталинска Конституцинын үдэр — декабриин 5 болотор дүүргэхэбди гэгэн социалистическэ уялга абалан ба Түнхэнэй аймагые мурсыөөндэ уряалһан байна.

Мүнөө зүблөөнэй шидхэбэринүүд аймаг дотор үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Верхне-Ангарска сельсоветэй финансово эдэбхитэдэ финансово түсэбөө ноябриин 7-до дүүргэхэбди гэгэн уялга абалд, Верхне-Зимскэ сельсоветые мурсыөөндэ уряалаа.

М. Смоляков.

Музейд амиды экспонадууд

Хизаарые шэнжэлгын республиканска музейн байгаалин табагта Австралиһаа амидыгаар тоти шубууд асарагдаба. Тоти шубууд хадаа Европоһоо бэшэ тээ, дэлхэйн бусад хубинуудта амидардаг юм. Тоти шубууд манай эндэхи эрхэ байлдада просо, шэниисэ, хушын намар, хилээмэ, сахар гэхэ мэтын хоол эдидэг байна. Эдэ шубууд үнэ бүрийн үдэ далитай юм.

Уялгаа амжалтатгайгаар гүйсэдхэнэ

Улан-Удын кондитерска фабрикийн коллектив 1949 онойнгоо түсэбөө агууехэ Октябрска социалистическэ революциин 32 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэхэ гэгэн уялга абалан байна. Фабрикийн коллектив хэлхэжэ үгэхэ хэрэг дээрнэ бөөдүүлжэ байха юм. Жэлэй эхинһэ хойшо 3 нара 20 хоногой турша соо валова продукци гаргалгын талаар 5 нарын түсэб гүйсэдхэгдэнэ байна.

Александр Чутких гэгшын уряалы дэмжэһэн фабрикийн карамелнэ цехын бригадир Д. И. Бурдуков эрхим шанартай продукци гаргаха гэгэн уялга абалан байгаа. Энэ хадаа өөрингөө бригадатай хамта март ба апрелин 20 хоног соо түсэбөө галуур 7 тонно, продукци үйлэдбэрлэн гаргаа. Эдэнэрэй

үйлэдбэрийн бүтээсэ 140-150 процент болоно.

Эрхим шанар туйлаха бригадын нэрээрэгдэ хүртэхын түлөө социалистическэ мурсыөөнэй условнин ёһоор, СССР-эй эдэ хоолой Министрство, март ба апрель нарын 20 үдэрэй хүдэлмэрийн дүнгөөр, тус фабрикин нүхэр Бурдуков, Драгунова ба Городовская гэгшэдэй бригадануудта «Эрхим шанарай бригада» гэгэн нэрээрэгэ олгогдобо.

Фабрика болбол энэ жэл соо 10 нэрын кондитерска шэнэ сортын зүйлнүүдые болбосоуулан гаргалгые шудалһан байна.

П. Нархинов

Хирпиисые үйлэбэригэ

БМАСОР-эй Министрүүдэй Советэй дэргэдэхи промкооперациин Управлениин артельнүүд майн 20-һоо хирпиисэ үйлэдбэрлжэ захалба. Тус системын артельнүүд жэл соо 4 миллион хирпиисэ үйлэдбэррилхэ юм. Тиймэ тула хирпиисэ хэблэхэ прессэнүүд тодхогдонхой.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл

Заиргайн дунда хургууды Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые үнэнэй эхилнэхэй. 400 кубометр түлээ бэлэдхээд, тэрэнэйгээ 50 кубометре хургуулингаа газар шэрэжэ оруулаа.

Һурагшадай түрэлхид бүхэн хургуулидаа 2—2 кубометр түлээ тайража үгэхэ уялга абалан байна.

Мун хуушан мебель забабарилжа эхлээ. 16 шэнэ парта, 4 классна шоотэ абталан байха юм.

Аймагуудай мурсыөөн

Республикын аймагуудаар хэбарай тарилгын ябаса тухай БМАСОР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн 1949 оной майн 10.

Table with 3 columns: Аймагууд, Сельскохозяйственный (түлээ), Промышленный (түлээ). Rows include Хорин, Хэжэнгын, Закаменай, Кабанскын, Курумканай, Кударын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Тарбагатайн, Бичурын, Түнхэнэй, Байкало-Кударын, Яруунын, Прибайкальска, Торин, Вэдын, Кяхтын, Занграйн, Иволгын, Баргажанай.

Дээрэ толилогдоһон мэдээн хадаа республикын колхозуудта полевоий хүдэлмэрийн хангалтагуй ябуулагдажа байные харуулна. Үндрэнэ табан үдэрэй турша соо тарилгадан талмайн хэмжээ хабарай тарилгын түсэбтэй жэшээлэн оройдоо 14,9 процентээр дээшлэн байна.

Иволгын, Баргажанай, Яруунын, Занграйн аймагуудай колхозуудта тарилгын хүдэлмэринүүд ехэхэн гэгдэлтэйгээр ба эмхигүйгээр ябуулагдана. Мун тэршэлэн Зэдын, Торин, Прибайкальска аймагуудта полевоий хүдэлмэринүүд хангалтагуйгөөр ябуулагдана.

Тарилгын хүдэлмэринүүдые график ёһоор ябуулхын тулада, республикын колхозууд полевоий хүдэлмэринүүдэй темпые хоер дахин хурдадхаха ёһотой болоно.

ВКП(б)-гэй айкомууд, аймгүйсэд-комууд болон хүдөө ажахын табатууд хадаа энэ арга боломжөө зүбөөр ба дүүрэнээр ашаглажа, эртын ороһото культурын, тэрэ тоодо, уһалууриин газарай тарилгые 2—3 үдэрэй турша соо дүүргэхын түлөө эрид шууд хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Уранзоёолошод ремесленнэ училищин хурагшадтай уулзаба

Түмэр замай № 2 ремесленнэ училищин клуб соо Бурят-Монголой уранзоёолошод тус училищин хурагшадтай уулзаба. Уулзалган дээрэ уранзоёолошодой союзай правленин харюусалгата секретарь нүхэр Дамдинжапов «Бурят-Монголой уранзоёолошодой хүдэлмэри ба тэрэнэй зорилгонууд» тухай элидхэл хээ.

Һууларнь нүхэд Цэдэн Галсанов, Н. Балдано, Ш. Нимбуев, С. Дунаев, Д. Мадасон, Ч. Цыдендамбаев гэгшэд өөһэдынгөө зохиолнуудые уншаба. Училищин хурагшад тус вечертэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Түрүү колхозой түхэл шарайн хубилба

Кударын аймагай Сталиной нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо культурна болбосон байдалтай артель гэжэ тоологдодог. Энэ колхоз электричествотэй, радиотой ба телефонтой болонхой. Колхозингуудай 87 гэртэ электрын гал ноосоогдоһон ба 50 үрхэтэ айла росоо оруулагдаһан байна. Мун 7 номертой телефонно коммутатор тодхогдоо.

Ш. Ломбоцренов.

„Дайнай бүлэй сталинска табанжэл“ гэнэн темээр заняги хайшан гэжэ хэхэб

Энэ темээр хэгдэхэ занягинууд хадаа советскэ хүнүүдэ ажалал баатаршалгада зоригжуудаг. Ленин—Сталиной партини агууехэ идеянууд дайнай бүлэй сталинска табанжэлы дургэсэн түлөө тэмсэдэ, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэд дотор хайшан гэжэ бэелүүлэгдэнэ гэжэ харуулаа еһотой.

Энээнэй урда тээхи занягинууд дээрэ хурагшад болбол манай ороной арадууд Ленин—Сталиной партини хүтэлбэри дору бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтыг—социализм байгуулгы хайшан гэжэ туйлаб гэжэ ойлогон байха юм. «Дайнай бүлэй сталинска табанжэл» гэнэн темые шудалан үзэгдэ хадаа дайнай ушаруулан шархануудыг түргэнөөр эдгээхэ хэрэгшэе, мүн тэрэшлэн социализм байгуулаха ябадалыг шиддэлгын ба социализмаа коммунизма шэлжэн оролгын зам дээрэ СССР-эй ажахын бүхэ далабаринуудай ба културын шэнэ хүгжэлтэе хангаша социалистическэ байгуулалтын ба тэрээнэй булюу хайн байһанай агууехэ хүсые үшөө гүнзэггээр ойлгоходонь хурагшадта туйлаха еһотой.

«Дайнай бүлэй сталинска табанжэл» гэнэн темэ хадаа брошюрын гурбан раздэлтэй тааралдуулан, гурбан занягид шудалан үзэхөөр хараалагдана.

НЭГЭДЭХИ ЗАНЯГИ

Нэгэдэхи заняги болбол дайнай бүлэй табанжэлэй гол зорилгонуудта хандуулагдана.

Пронь-андист болбол дайнай бүлэй табанжэлэй түсбэе дургэжэ ябадал хадаа гансал дайнай хүшэр хүндэ хойшологонуудыг усадхаха гэдэн удхатай бэшэ, харин дайнай урда тээхи хэмжээе горьтойхоор удуулын тулада, манай ороной арадай ажахы саашадан хүгжөөхэ, арадай материална жаргалтай байдалыг хайжаруулаха ба СССР-эй сэрэгэй-экономическэ хүсэ шадалы үшөө эхээр бэхжүүлэхэ гэнэн удхатай гэжэ тайлбарилха байна.

СССР дотор амгалан сагай усын продукцие үйлдбэрилэн гаргалгада шэлжэн орохо ябадал ямар условинуудта бэелүүлэгдэб гэжэ хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол арадай ажахы амгалан сагай усынхээр шэнэдхэн байгуулгай дашарамдуулан манай орон ямар бэрхшээлнүүдэ дабаха шухала байгааг гэжэ тайлбарилан хэлэхэ байна.

Дайнай бүлүдэхи усын бэрхшээлнүүд хадаа нэн түрүүндэ манай орондо дайсанай ушаруулан айнабар ехэ хандаргалтануудхаа би боллодон байгаа гэжэ хурагшадтай анхаралы хандуулаха зуураа, пропагандист болбол хандаргалтануудай хэмжээе тус тус жэшээнүүд дээрэ харуулаха байна. Энээнэй түлөө, немешко-фашистска булмтаргашадтай хорото муухай ашанууд тухайда Гүрэнэй Онсо эрхэтэ комиссин мэдээсэлнүүдэй Сборник сооһоо материалнуудыг хэрэглэхэ, тинхэдэ ээмдэлгэдэ ороһон районнуудта нотагайн жэшээнүүдэ хэрэглэхэдэ болонго. Пропагандист хадаа ямаршэ капиталистическэ гүрэн иймэ ехэ гээлтэдэ ороо хадаа өөрынөө хүгжэлтөөр холо гэдэггээ хаягдаха ба хэдэн олон жэлэй турша соо хүл дээрэ гаража шадхагуй байгаа гэжэ зааха байна. Гансал советскэ гүрэн хадаа арадай ажахы дайнай бүлүдэ Һэргэн бодоолгын ба саашадан түргэнөөр хүгжөөлгын айнабар ехэ зорилгонуудыг шиддэлхын тулада доторой ехэ хүсээнүүдэй байна. Нэгэшые капиталистическэ

Гүрэн тиймэ хүсэгүй ба тиймэ байжа шадхагшэгүй байна. Манай ороной эдэ бүхэ хүсээнүүд хадаа боллоно-листскэ партяар ударидагдан ябуулагдана. Тэрээнэй политиканы аетскэ байгуулалтын ажабайдалай үндэһэ буури мүн болонго.

Үйлдбэринэ амгалан сагайхуар эмхидхэлгэдэ манай ороной амжал татайгаар ороһоной үндэһэ бууринын хадаа үйлдбэринин эбсэг хэрэгсэлнүүд нийтын үмсэдэ байһан ябадал, манай обществын хүгжэлтын түгэлдэр ехэ хүсээнүүд—советскэ арадай морально-политическэ нэгдэл, ардуудай хани барисан ба зориг бадрауулагша советскэ патриотизм болонго.

Капиталистическэ байгуулалтада орходоо советскэ байгуулалтын булюу хайн байһание хурагшадтай гүнзэггээр ба эли тодоор ойлгожо абыхын тулада, пропагандист болбол капиталистическэ ороноуд дотор амгалан сагай үйлдбэридэ оролго хайшан гэжэ болобо гэжэ харуулаа еһотой.

Дарлагдагшад ба дарлагшадтай хоорондохи тэмсэлээр хандаргалдаха байгаа капиталистическэ дэлхэй хадаа дайнай бүлүдэхи усын хатуу шанга зүришлэдөөнүүдэ дабаха аргайда байна. Дайнаа амгалан байдалда буржуазна гүрэнүүдэй ороходонь, худэлмэригүйдэгэ урганы үйлдбэриг хороно, ажалшадые мүнжэ ябадал шангадана, түрүүшын хэрэглээй зүйлнүүдэй сэн ехэ боложо, налогууд саашадаа ехэ боложо, арадай ажабайдалда монополинуудай улам ехээр довтолһон ябадал гарана гэжэ мэтэ.

Капиталистическэ ороноуд дотор амгалан сагай үйлдбэридэ шэлжэн оролго хадаа дэлхэйн хоердохин дайнда хабаадан бүхэ буржуазна ороноуд дотор үйлдбэринэ хороохо ябадалда хүргэнэ. Дайнда ямаршэ гээлтэ үзөөгүй байһан США-да үйлдбэрин хэмжээн дэлхэйн нэгэдэхи дайнай бүлүдэ байһандаа орходо процентынгээ талаар горьтойхоор доошоо ороһон байна. Дайнай үдэ монополинуудай ехээр оло олоһоние элээр харуулын тулада «1000 американецууд» гэжэ ноо соһоо материалнуудыг хэрэглэхэдэ болонго. Эдэ баримтануудыг харуулаха зуураа, пропагандист болбол капиталистическэ системэдэ орходоо социалистическэ системын булюу хайн байһан ябадал хадаа дайнай жэлнүүдтэе, мүн тэрэшлэн дайнай бүлүдэхи үдэшэе эли тодоор харагдана гэжэ шухалашаан зааха байна.

Саашань политфургуулини хүтэлбэрилгшэ болбол дайнай бүлүдэ табанжэлэй гол зорилгонуудыг хаража үзэлгэдэ орохо байна. Дайнай бүлүдэ табанжэлэй ажахын-политическэ гол шухала зорилгыг тайлбарилан хэлэхэ зуураа, пропагандист болбол ороноо социалистическэ индустриализацилын түлөө тэмсэлэй жэлнүүдтэ хүндэ промышленность хадаа манай ороние гээлтэ-ни аграрна оронһоо түрү индустриальна орон болгон шэнэдхэн байгуулхын гол звеноһы байһан юм гэжэ хурагшадта хандуулаха байна. Мүн дайнай бүлүдэхи үдэшэе түрүшын ээлжээнэй зорилго хадаа хүндэ промышленность Һэргэн бодоолго ба саашадан хүгжөөлгэ болонго. Тинхэ зуураа пропагандист болбол немешко ээмдэлгэдэ дайрагданан ороной районнууд дотор хандаргалданан хүндэ промышленность Һэргэн бодоолгын тулада хэды ехэ худэлмэри хэхэ шухала

байһанда хурагшадтай анхаралы хандуулаха байна.

Саашань политфургуулини хүтэлбэрилгшэ болбол дайнай бүлүдэ табанжэл дотор промышленностьин, транспортын ба хүдөө ажахын зорилгонууд тухай хэлэхэ, брошюра дотор табанжэл тухай хэлэгдэн шухалын шухала тоонуудай удхашанарыг тайлбарилха байна.

Дайнай бүлүдэ табанжэлэй түсбээр табигданан зорилгонуудыг дургэжэ хадаа манай Эхэ ороной оборонно хүсэ шадалы саашадан бэхжүүлэхэ ябадал хангаша, социализмаа коммунизма шэлжэн оролгын зам дээрэ советскэ арадай ехэн шэнэ алхам болохо байна.

Энэ раздэлээр хэгдэхэ дэлгэрэнгүй хөөрлөдөн хадаа дайнай бүлүдэхи үдэ амгалан сагай үйлдбэридэ шэлжэн оролгын условинуудыг эли тодо болгохо ябадалда ба дайнай бүлүдэ табанжэлэй гол зорилгонуудыг хурагшадтай гүнзэггээр ойлгохо ябадалда зоруулагдаха еһотой.

1946 оной февралин 9-дэ Москва городой Сталинска хүнгуулини округой хунгагшадтай суглаан дээрэ хэлхэйн үгэ соогоо советскэ арадай урда нхэр Сталиной табиган зорилгонууд тухай хурагшадтай нэгэ-ниин хэлэхэ үгэхэ ябадалаар хөөрлөдөө эхилжэ болохо байна. Удаа-туулан дайнай бүлүдэхи амгалан сагай усын зорилгонуудтай тааралдуулан манай арадай ажахы шэнэдхэн байгуулаха тухай асуудалда ба тингэжэ шэлжэн оролготой дашарамдан гараһан бэрхшээлнүүдэ тайлбарилгада орохо хэрэгтэй. Хурагшад хадаа өөрынөө предприятия, колхозой бодото жэшээнүүдэ хэрэглэн, тэдэ бэрхшээлнүүдэй хайшан гэжэ дабагдадаг тухайн хэлэхэ үгэхэ байна.

Тэрээнэй бүлүдээр пропагандист болбол манай ажахы амгалан сагай усынхидэ тааруулан шэнэдхэн байгуулхын хүшэр хүндэ зорилгонуудыг советскэ арад яаханда тиймэ амжалтагайгаар дургэжэб гэжэн асуудал табиха байна. Энэ асуудалда үгэһэн харюунууд соогоо хурагшад болбол советскэ нийтын ба гүрэнэй байгуулалтын булюу хайн байһан тухай, Ленин—Сталиной агууехэ партини үүргэ тухай хэлэхэ байна.

Хурагшад болбол капиталистическэ ороноуд дотор амгалан сагай үйлдбэридэ шэлжэн орохо ябадал ямар курса зүришлэдөөнүүдэ гарганаб, яахандаа капиталистическэ ороноуд дайнай бүлүдэхи усын зүришлэдөөнүүдэ дабаха шадхагуй байһаб гэжэ хэлэхэ үгэхэ байна. Тэрээнэй дашарамдуулан, капиталистическэ ороноуд дотор ажалшад ямар ехэ хүндэ хүшэр эрхэ байдалда ажабуунаб, тэдэнэрэй ажабайдал хайшан гэжэ үшөө ехээр мууданаб гэжэ харуулаха шухала.

Саашань хөөрлөдөн болбол промышленностьин, хүдөө ажахын ба ажалшадтай материална ба културна хэмжээе дээшлүүлгын талаар дайнай бүлүдэ табанжэлэй түсбэй гол зорилгонууд тушаа дэлгэрүүдэгдэ байна.

Хөөрлөдөн дотор өөрынөө республикын, хизарай, областин, районной, заводой, шахтын, МТС-эй, колхозой гэхэ мэтэн табанжэлэй гол зорилгонуудыг харуулаха шухала. Пропагандист болбол тус тус предприятия түсбэ гээшэ манай орон дотор ажахы болон культурые коммунизмын замаар хүгжөөлгын нийтэ гүрэнэй түсбэй хуыни мүн болно гэнэн бодооло хурагшадые хандуулаха байна. Б. Герасенко.

КУДАРЫН АЙМАГТА КОЛХОЗУУДЫН ШЕФТЭЭ АБАНА

Һаяхан ВКП(б)-гэй айком болбол аймагай эмхи зургаануудай ба предпрятинуудай хүтэлбэрилгшэнэрэй суглаан үнгэргэбэ.

Энэ суглаан дээрэ хабарай тарилгын үдэ колхозуудыг шефтэе абаха гэжэ хэлсэбэ.

Партини айкомой дэргэдэхи партийна эхин организацион коммунистууд «Вперед» гэжэ колхозые шефтэе абаад, колхознигуудай дунда лекци, хөөрлөдөнүүдэ үнгэргэжэ захалаа.

НҮХЭР КАЛЕНЬХ ГЭГШЫН УРЯАЛЫ ДЭМЖЭБЭ

Хамнигадайн МТС-эй трактористнууд Иволгын МТС-эй тракторна бригадын бригадир нхэр Каленых гэгшын уряалы халуунаар дэмжэбэ. Энэ МТС-эй трактористнууд хабарай тарилгы богонихон болзор соо, үндэр шамартайгаар үнгэргэдэ, га бурһөө 12 центнерһэ доошо бэшэ ургаса хуряахабди гэгшэн уялганууды абабад.

Мүнөө тэдэнэр «Газарта-рйалангы болборсонгы еһоор эрхилдэг бригада» гэгшэн нэрээр эргэ олохын тула мурьсөөндэ оролсобо.

ШЭНЭ КИОСКНУУД

Аймагай эд хэрэглээй коопераци Кудара-Сомондо хөөр киоск шэнээр нээбэ. Эндэ Үргэн хэрэглээй жэжэ божо эд бараанууд худалдагдана.

Мүн Ехэ-Кудара тосхондо дедурна магазин шэнээр эмхидхэгдээд худэлмэрилжэ эхилээ.

Б. Ширеторов, манай корр.

Партийна ба комсомольско эхин организацинуудай секретарьнаар семинар

Һаяхан колхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнаар семинар боложо дүүрбэ Семинарта хабаадагшад политическэ, хүдөө ажахын ба колхозно байтуула туйшаа һонирхолтой лекцинуудыг шагнаба.

ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нхэр Санжимитылов «Артельнэ баялыгы арбжуулаха замууд», нхэр Громов «Хабарай тарилгын үдэ нийтэ-политическэ худэлмэри» гэгшэн темэнүүдэ лекцинуудыг уншаа.

Аймагай хүдөө ажахын таһагай ахалгаша агроном нхэр Якунин агротехническэ темээр, мүн зоотехнигүүд нхүдэ Круглов, Дабеев гэгшэд малажал тухай лекцинууды уншанан байха юм.

Хэжэнгын аймагай центртэ аймагай колхозуудай комсомольско эхин организацион секретарьнаар табанхоной семинар үнгэргэгдэбэ.

Семинарта хабаадагшад «Социализм байгуулгы шиддэхэ зам ба социализмаа коммунизма дамжан оролго», «Буржуазна културада орходоо советскэ культурые булюу байһан тухай», залуушуулай социалистическэ мурьсөөн тухай болон бусад лекци ба элидхэлнүүдэ шагнаба.

соо оролдоогүй байһан юм. Мүн тэргэшлэн нхүдэ Иванов, Гольдберг гэгшэд политическэ хэмжээгээ дээшлүүлхын хойноһоо муугаар оролдодог юм. Эдэнэр болбол 6 ара соо «ВКП(б)-гэй тухын хурянгы курсы» оройдоол 3 бүлгыгэ шудалһан байна.

— Бээ даагаад шудалжа байһан зарим нхүдэ, жэшээлхэдэ нхүдэр Елистратов бээ даагаад шудалһаб гээд юмэ хэдэггүй байһанаа далдалаад миил буудаг юм, — гэжэ консультант нхэр Филиппов тэмдэглэбэ.

Марксистско-ленинскэ теоринэ бээ даагаад шудалгашадта үндэр эрилтэ табиха, хураасалые бури эмхитэйгээр үнгэргэжэ, коммунист бурһөө өөрын түсбэе эрихэ, хураасалай дүнгүүдэ саг үргэлжэ гаргажа байха асуудалнуудта Үг хэлэгшэд онсо анхаралаа хандуулан байна.

Үгэ хэлэгшэдэй олонхын марксистско-ленинскэ классигуудай зохиолнуудар лекцинуудыг консультантуудта уншажа байхые, тэдэндэ методическэ заваринуудыг үгэжэ байхые районной партийна кабинетһэ эрибэ.

Г. Разуваев, ВКП(б)-гэй Городской райкомой пропаганда ба агитацион таһагы даагша.

Аймагай газетэнүүд ба агитаторнууд

Мүнөө советскэ таряашад болбол оронойгоо арадай ажахы дайнай бүлүдээр Һэргэн бодохо ба дамсаашань хүгжөөхын түлөө бүхэ арадтаа хамта хүсэ шадалаа хайрлангуй тэмсэбэ байнад. Промышленостин, колхозуудай, МТС-үүд ба совхозуудай, советскэ эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтанууд тухай мэдээлэл бүхэн колхознигуудай сэдхэл зурхые долоуула, тэдэ-ниие баярлуула, хүсэ зоригыен нэмэнэ, социалистическэ Эхэ оронойгоо дам саашаа һалбаран мандахын тулада агууехэ барагдашагүй хүсые колхозно таряашадта олгоно.

Колхознигуудай политическэ ба културна хэмжээн хураггүй дээшлэе гараа. Тэдэн хадаа мумэ бүхэниие һонирхоно. Оромной табанжэлэй түсбэе яажа дургэжэ байнаб, хилын саанга юун боложо байнаб, дайнай бүлүдэ Европо ямараар харагданаб, уни удааң ба бата бэхэ эб найрамдал тогтоохын тулада юун хэгдэнэб гэхэ мэтэшлэн олон асуудалнууды һонирхоно. Эдэ бүхы һонинуудыг, большевистскэ үнэн үгые олонинтэдэ хүргэжэ — манай агитаторнуудхаа хүн зон дуулажа, ойлгодог байха юм. Мүн агитатор болбол өөрынгөө хүндэтэй ба ариун уялгы дүүргэгдээ тэдэ һонинуудыг хаанаба абадаг бэ гэнэхэдэ, хамагайл түрүүн газетэнүүдэ абадаг байна. Манай республиканска ба аймагай газетэнүүдэй зайлашагүй уялган — агитаторнуудта хэрэгтэй болохо бүхы материалнууды, мүн тэдээнэй агитационно хүтэлбэринин дүй дүршэл тухай материалнууды номерлоо номерто толилжо байха ябал болонго.

Энэ зорилгоо ойлгоһон газетэнүүд республика доторнай яһал олон биил. Жэшээлхэдэ, «Победа» газетые (ВКП(б)-гэй Тарбагатайн айкомой ба ажалшадтай депутатуудай айкомоведэй орган) абажа үзэе. Энэ газетэ болбол агитационно хүдэлмэринин дүй дүршэл тухай, манай ороной уласхоорондын ба довтодын байдал тухай асуудалнуудар материалнууды номер бүхэндэ толилжо байдаг.

Хабарай тарилгын худэлмэринүүдэй эхилхэбэ бури урда энэ оной мартын 31-нэй номерто «Победа» газетын редакци болбол «Сталини нэрэмжэтэ колхозой коммунистууд ба комсомолецүүд большевистскэ үнэн үгэе олонинтэдэ ойлгуулаха байна» гэгшэн догоса гаргалан байгаа. Тэрээн полота Сталини нэрэмжэтэ колхозой партиорганизацион секретарь М. А. Пискуновой «Партини эдэбхитэй гүһалгашад» гэгшэн, «Тарилгада яажа бэлдэхэ байнабиди», «Мини худэлмэринин дүй дүршэл» гэгшэн агитаторнууд С. Павлов ба А. Чистяковой статьянууд, фермэнүүд дээрэхи агитаторнуудай ба Десятниково тосхойн уншалгын байшангай худэлмэри тухай материалнууд, доогуурын — «Агитатор газетые хайшан гэжэ хэрэглэхэ еһотой» гэгшэн подвал үгтэһэн байгаа.

Хоердохин бригадын бригадир ба агитатор А. Чистяков гэгшэ «Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хабарай тарилгын бэлдхэл тухай» ССР Союзай Министруудэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-мүн

гэй тогтоол тушаа өөрынгөө бригадын гэгшүүдтэй хайшан гэжэ бэлдөө үнгэргэн тухайгаа нийтэ бэшэнэ: «Бригадынгаа гэгшүүдэ оролуудад, хабарай тарилгада бэлдөө бэлдхэһэнэй үдэ ехэ удхашанар тухайда хэлхэ үрөөл, энэ асуудалаар парти ба гавительствын энэ аогтоолые бэлдхэл тухайда манай бригадир урда байгаа зорилгонууд тухай хөөржэ үгэбэбэ. Ингэжэ агитаторнуудай хоорондо дүй дүршэлэе андалдан хөөржэ ябадалые эмхидхэдэ байхы «Победа» газетын редакци болбол зүб харгы дээрэ байжа, колхозно олонинтын дунда агитационно дэлмэринэ эмхидхэдэ аймагай гаа партийна организацида ехэ туһаламжа үзүүлнэ гээшэл. Гөөр ганса агитационно худэлмэринин дүй дүршэл тухай материалнууд агитаторай эрилты дүүрхангангай. Хөөрлөдөө хэхэдэ үрэгтэ бодото материалнууд агитаторнуудта хэрэгтэй байһа.

Тиймэ материалнууды «Победа» газетэ үлүдэ үдэ баһал тон ниноор үгэдэг болонхой. Майн 1-нэй номерой дотоодо хоер ноурта газетэ болбол манай орон ба Бурят-Монгол республика 1949 оной үлүдэ—табанжэлы дүрбэн хоер соо дүүргэһэнэй үлүдэ ямар боломж байхаб, гэгшэн материалы табанжэлы дүрбэн жэл соо дүүргэхэ боломжонууд тухай, манай орон байгаалин баялигууд тухай баримтанууды тобшохоноор, аминдаа гаршагтайгаар үгэһэн болно. «Энэ хадаа ленинско-сталинскэ сээсэмэргэн политикын аша тун мүн» гэжэ тус разворот нэрлэһэн байха юм. Иймэ материално колхозно агитаторта тон ехэ үрэгтэй байһанай тухай ба тон туһаламжа үзүүлхэ байһанайн тухай хэлээшэе яаха бэлэй.

Гэхэтэй хамта, партийна органад лэ, агитаторнуудай худэлмэри тухай бэгшэ дурагуй гү, али агитаторнуудта зориулжа, материалнууды оройдоо хэлбэлзэгүй газетэ байгаалин баялигууд тухай баримтанууды тобшохоноор, аминдаа гаршагтайгаар үгэһэн болно. «Энэ хадаа ленинско-сталинскэ сээсэмэргэн политикын аша тун мүн» гэжэ тус разворот нэрлэһэн байха юм. Иймэ материално колхозно агитаторта тон ехэ үрэгтэй байһанай тухай ба тон туһаламжа үзүүлхэ байһанайн тухай хэлээшэе яаха бэлэй.

„Б.М. ҮНЭН“ ГАЗЕТЫН БЭШЭЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

«Хэмжээ абтанай» гэгшэн гаршагтай статья «Б.М. Үнэн» газетын энэ оной мартын 11-эй номерто толилгодо һэн.

Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд тодоржо, дурсагданан дутуунуудыг зайлуулаха хэмжээнүүд абтаа. Дэрэстэйн хэлхэе холбоной отделеһине даажа байһан Кожевников худэлмэриһөө гаргагдаа, — гэжэ Эдэйн аймагай хэлхэе холбоной конторын начальник нхэр Кондаков редакцида мэдээсэбэ.

Эдэйн аймагай Дэрэстэйн сомоной дэргэдэхи библиотекын хэдэн һара соо хаалттай байдаг тухай «Библиотекэе нээхэ саг болоо» гэгшэн статья манай газетэдэ энэ оной апрелин 8-да толилогдон байгаа. Библиотекын худэлмэри хайжаруулаха хэмжээнүүд абтаа, — гэжэ Эдэйн аймгүйдэкомой түрүүлэгшэ нхэр П. Санжиев манай редакцида мэлэсэбэ.

Эдэйн аймагай Гэгээтын сомоной Сөведэй түрүүлэгшэ Буянтуев гэгшэн худэлмэриһөө булаар, анхаргуйгөөр хандажа байдаг тухай бэшэһэн «Хэн гэжэ нэрлэхэ еһотой» гэгшэн бэшгэй манай редакцида ерэхэдэнь, хэмжээ абтанай тулада аймгүйдэкомдонь эльсэн байгаа. Худэлмэриһөө муугаар хандаһанайгаа түлөө Буянтуев сомоной Сөведэй сессээр худэлмэриһөө тэмдэглэбэ, — гэжэ Эдэйн аймгүйдэкомой Сөведэй нхэр Санжиев манай редакцида мэдээсэбэ.

Курумканай аймагай Аргадини долоон жэлэй бургуулин багшын ба бусад худэлмэрилгшэдэй сэлхүлхэнэй наатуулагданан тухай «Салин хүлэ» удааруула» гэгшэн гаршагтай статья манай газетын энэ оной апрелин 2-ой номерто толилогдон байгаа. Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд тодоржо, тус бургуулин финансировадла хэмжээнүүд абтаа. — гэжэ Курумканай аймгүйдэкомбо манай редакцида мэдээсэбэ.

КОНСУЛЬТАНТУУДАЙ ХУДЭЛМЭРИН ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨ

1949 оной апрелин 7-до «Марксистско-ленинскэ теоринэ бээ даагаад шудалагшадтай худэлмэриһэ тухай» гэгшэн асуудалтайгаар партийна эхин организацинуудай консультантуудай зүблөн Городской районной партийна кабинетэ Үнгэргэгдэбэ.

Зүблөндэ сугларһан консультантар худэлмэрингөө дүй дүршэлэе халан абалсан ба ВКП(б)-гэй райкомой пропаганда ба агитацион таһагта хэдэ хэдэн эрилтэнуудыг табиһан байна. Зүблөн дээрэ 9 хүн үгэ хэлээ. МВД-гэй парторганизацион консультант нхэр Князев нингэжэ хэлэбэ: «Марксистско-ленинскэ теоринэ бээ даагаад шудалжа байһан 6 коммунистууды парторганизаци нажда даалгаа һэн. Тэдэнэр бултадаа ВКП(б)-гэй тухын марксистско-ленинскэ классигуудай эхин зохиолнууды хабдуулан шудалдаг.

Марксистско-ленинскэ классигуудай тухай зохиолы шудалжа эхилхэдэ, бидэнэр коммунистуудта шэнжэлгын лекци хэдэг ба гол шухала асуудалнууды үгэдэг байнабиди. Энээнэй үлүдэ коммунистууд марксистско-ленинскэ классиг зохиолы бээ даагаад

„БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН“ 2. 1949 оной майн 13.

шудалжа эхилдэг. Ойягодоогүй асуудалнуудай гарахадан тэдэнэр намда хандадаг. Минни худэлмэринин гол методын гэхэдэ, тус тус тейн үнгэргэгдэбэ хөөрлөдөн юм. Энэ метод болбол ойлгодоогүй бүхы асуудалнууды мэдэжэ абаха арга боломжо коммунистад үгэдэг. Хөөрлөдөө хэмжэе байханда тус материалые коммунистын ямараар ойлгоһоние би элирүүдэг байнаб. Тэрэһнэ гадна конспектүүдэнь шалгадаги. Зохоолоо шудалжа дүргэдэ, бидэнэр тэрэгээрэ камтын хөөрлөдөн гү, али теоретическэ конференци үнгэргэдэг байнабиди.

Горисполкомой, парторганизацион консультант нхэр Манжикханов өөрынгөө худэлмэринин дүй дүршэл тухай нингэжэ хэлэбэ: «Бидэнэр марксистско-ленинскэ 5 зохиолнууды шудалһабиди гээбэ: «Коммунистическэ партини манифест», «Арадай ханинар» юун бэ, социал-демократуудта эсэргүй тэдэнэр яажа тэмсэнэбэ?», «Юу хэхэбэ?», «Алхам урагшаа, хоер алхам хойшоо» ба «Демократическа революцида социал-демократин хоер тактика». Эдэ бүхы зохиолнуудар манай коммунистууд лекцинууды шагнаһан ба бүлэг бүлэгэй болоод тус тустань болоһон консультантууд ба хөөрлөдөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. «Коммунистическэ партини манифест», «Алхам урагшаа, хоер

алхам хойшоо», «Юу хэхэбэ?» гэгшэн зохиолнуудар бидэнэр теоретическэ конференцинуудыг үнгэргэһэн байнабиди.

Нхүдэ Акимов, Соловьев, Далбаева болон бусад марксистско-ленинскэ теоринэ хайнар шудалдаг ба хөөрлөдөнүүд болон теоретическэ конференцинуудтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Зүблөн дээрэ ДОСАРАМ-ын парторганизацион консультант нхэр Мадаев, Росглавхлебэй парторганизацион консультант нхэр Грушевский, Сельэлектрын — нхэр Айзин ба бусад өөрынгөө худэлмэринин дүй дүршэл тухай хөөржэ үгэһэн ба марксистско-ленинскэ теоринэ бээ даагаад шудалгашадтай худэлмэрид би байһан горьтойхон дутууланууды тэмдэглэһэн байна.

— ВКП(б)-гэй түүхы ба теоринэ бээ даагаад шудалгашадтай тоодо ороһон зарим коммунистууд өөрынгөө идеян хэмжээе саг үргэлжэ дээшлүүлхын тула оролдологүй, — гэжэ Айзин хөөрэнэ. Олон коммунистууд өөрынгөө түсбэ

☆☆

Доржиханда ЦЫБЕКДАШНЕВА,
Сэлжигэй аймгай "Улаан Теник"
колхозой колхозница

Манай колхоз

(Арадай дуунай аялгаар)

Манай тэнийн нотатгаа
Манай бэхижэ манай колхоз,
Ашаршан партингаа
Удардалгаар
Утандаа тэмсэнэ манай нүхэд.

Коммунист партингаа
Удардалгаар
Хүхюутэй тэмсэнэ манай нүхэд.
Арбижан тэнийн нотатгаа
Алдаршан бэхижэ манай колхоз,
Ашата партингаа удардалгаар
Абьяастай тэмсэнэ манай нүхэд.

Цыденжаб ЖИМБИЕВ

Поли дээрээ...

Нотогнай уужам дэлюун,
Нотогнай шарайгаа
Бэргээн аршаа,
Хүхэн шэнги
Баруул байхан,
Хүхуун хабарай
Удэр хүлэгтэ
Залуухан хубуун,
Урьхэтэ газараа
Халхалгадаа шуран.

Анзаһа плугын
Аятай хурсал,
Аялга дууниинь
Ирагуу уран.
Түрүүшан бороздагай
Мянган угамууд
Түрэл полиин
Шарайе хубилгалбал,
Алтархан наранай
Арюухан туяа соо
Арбай шэниисын
Нахал харагдаханы.

Дмитрий ЦЫМБЕЕВ

Армийн хүбүүндэ амарагайнь бэшэг

Нотогнай оронойгоо хилы
Нарин хэрхоор сахидга,
Энэ советскэ гүрэнэйнгөө
Энэ амгаланни хамгаалдаг
Залуу нүхэр шинингээ
Захья бэшгые абахадаа,
Эршэтэ оньһон техникэ
Эрхимээр шудалһыш
Дуулахадаа,
Бодьхэл зурхэндөө баяртай,
Бэжэ дүүрэн омогтой.

Хүсэ шадалаа хоерлон
Хүдэмэри тээшэ шармайнал.
Стахановска хүндэтэ нэрээрээ
Артель соогоо суурханаб,
Бүрэг олон үнөөдээ
Бүтэй тарганаар адуулнаб.
Баба хүнгөөр дүүрээсэ
Бү тоһо хуряанаб,
Бү бүрингөө даабари
Улүүлэн ходо дүүргэнэб.

Мария АЧИТУЕВА

Иволгин аймгай Оронги долоон
жэлэй хургуулины хурагша.

Комсомолец нүхэртэ

Агуу вождэ Лениней
Арюун тугые барилсан,
Аба ороноо бүхэжүүлхээр
Ажалай габьяа харуулан,
Түрүү болоош, нүхэрни.

Уетэн олон нүхэдтөө
Ульгэр жэшээ харуулжа,
Илан гарааш, нүхэрни,
Алтан байхан Москвадаа,
Айлан делегат боложо,
Бата хэрэм Кремльдээ
Багша Сталингай уулзаха
Золтой байгааш, нүхэрни.

Ш. ДОРЖИЕВ

Торин аймгай Доодо-Бургалтайн
долоон жэлэй хургуули.

Модо бэлэдхэл

Мүшэтэ мүнхэн үглөгүүр
Модшод ойдоо гаранхай...
Угсхэлтэ мурьсөөнэй толондо
Увэгнэй харангы дарагданхай.
Хурса хүжэ буухадаа
Холуур суура тараана.
Хүндэ модон унахадаа
Хүшэ тайга шэшэрүүлнэ.

Хүдэр тахатай моридоо
Хүнүүд урагшан жүдхүүлнэ,
Тайраан бэлэн модоо
Талада зөөжэ ябална.
Түсбөөр үгтэһэн даабарья
Түргэн хурдаар дүүргэнэ.
Элгэр хээр бэлэгээ
Эхэ орондоо үргэнэ.

☆☆

«Советскэ хүнүүдэй үндэр шанарнуудые харуулха, манай ара-
дые амгалгал мүнөө үдэрэйхээрнэ бэшэ, харин үглөө үдэрнэнь ша-
гаажа харуулха ба замынь урагшан прожекторээр гэрэлтүүлхэ
ябадалда туһалха—энэ хадаа нигта сээр болодой советскэ
уранзохоолшо бүхэнэй зорилго байна. Уранзохоолшо гэшэ со-
бинуудай нүүлдэ шэрэгдэжэ ябаха ёһогүй, арад зондо хүгжэлтнэ
зам зааж, арадай түрүү үргэнүүдтэ ябаха уялгатай. Социалис-
тическэ реализмын арга методые хүтэлбэри болгожо, манай бо-
дото байдалые нигта сээрээр ба анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэ-
жэ, манай хүгжэлтнэ ябасануудай гол удхыень гүнзэгыгөөр ойл-
гожые оролдон шармайжа, уранзохоолшо болбол арад зонние хү-
мүүжүүлхэ ба идеянер зэбсэглэхэ үргэтэй».

А. ЖДАНОВ.

Чимт ЦЫДЕНДАМБАЕВ

Улаан Туг

Турай туян толорнол,
Одонойн гэрэн тодорнол,
Улаан далита шубуундлы
Уран гоеор хиндэнэл,
Соло габьяата Улаан Туг,
Советскэ арадай нангин Туг.
Арадай энэшэ хубуудай
Арюун дунал шунангаа,
Буурашагүй үнгээ олоолши,
Тэмсэлэй нүүлдэ болоолши,
Соло габьяата Улаан Туг,
Советскэ арадай нангин Туг.
Шанга ехэ байлдаанда
Шадар зориг түрүүлэн,
Сталинградтай ханада
Агуу хүрөөр намилзаһан.

Соло габьяата Улаан Туг,
Советскэ арадай нангин Туг.
Угаа, тоохон, дүмэн соо
Унхан Рейхстагай оройдо,
Баатар советскэ солдадууд
Баталан шаймай мандуулаал,
Соло габьяата Улаан Туг,
Советскэ арадай нангин Туг.
Агуу ехэ Сталинай
Ашата үгэнүүдээр толоржо,
Эб найрамдалай хэрэгтэ
Эрэлхгээр тэмсэгшэдэй
Этигэл найдалынь болоолши,
Соло габьяата Улаан Туг,
Советскэ арадай нангин Туг.

Арсалан ЖАМБАЛОН

Советскэ хурагшад

Эдир наһан эршэтэй,
Энхэ жаргал шэмэгтэй,
Золто мэргэн харасатай,
Зориг хүсэл ехэтэй,
Иймэл советскэ хурагшадай
Илгарма тодо шанарнууд

Золто мэргэн харасаар
Зохихо замаа хунгадаг,
Зориг ехэтэ далайсаар
Зорин хэрэгтэ дүүргэдэг,
Оюун бэлгээр түгэлдэр
Омог хүхюухэн хурагшад...
Эдир хабаяа зангидан
Эбтэй, шударгуу оролдон,
«Таба»—эрхим сэгнэлтээрээ
Түрэл ороноо баясуултал,
Сталин багшымнай ашанар,
Советскэ эрхим хурагшад!

Цырендоржо ГАЛАНОВ,

Улаан-Удун буртиска дунда
хургуулины хурагша.

Ангууша

Эрьэшэн газарта бууһан
Эгээн түрүүшын аһан дээрэ
Ангай мурнууд элихэнээр
Аржын зурын үзэгдэбэ.
Аятай бишыхан отогтоо
Ангуушаднай байрланхай,
Хара, боро хөрмөдые
Ханаараа үлхэн үлгэнхэй.
Үүрэй сайханаа эхилээд,
Үдэһын мүшэдэй яларсар

Үсэд нэтрүүгээр агнажа,
Үлхөгөөр хэрмэ суглуулна,
Баабгайн эшэ хүшүүргэдэн
Бата зүрхөөр тулалсадаг юм.
Үнэгэнэй мурье мүшхэжэ,
Үдэртөө саһа махадаг юм.
Түсбөөр үгтэһэн даабарья
Түргэн үлүүлэн дүүргэнэ,
Аба хайхан орондоо
Ангай арһа тушаана.

Цырен ХОБОРКОВ

Ажалай герой

Мүнхэ Саянай оройдо
Мүнгэлгй дуулган яларнал.
Манай герой нүхэдтэ
Медаль орден яларнал.
Алтан Мундаргын оройһоо
Алмаз шулуун элэрнэл.

Арад бүгэдын дундаһаа
Ажалай герой тодорнол.
Үндэр уула хадаһаа
Үнгэтэ эрдэни дэлгэрнэл,
Баатар хүсэтэй ажалһаа
Баян байдал хүгжэнэл.

☆☆

Ч. ДАМБАЕВ

Арадай түхэриг

Арадай түхэриг,
Ажалай түхэриг,
Урьшаламжын үнэтэ түхэриг.

Манай жаргал
Мандуулан сахигш
Баатар ороноо бэхижүүлнэш!

Арадай түхэриг,
Ажалай түхэриг,
Арюун сэгсэглиг таринаш.

Сарюун сэнгүү
Санатори болоод,
Сэдхэлэ дура татанаш.

Баруул сохотой
Бургуултэ нэгээдэй,
Хүтгэдые угтан хүлээнэй.

Олон миллион
Номуудые хэблээд,
Өрдэм наука түхээнэй.

Арадай түхэриг,
Ажалай түхэриг,
Алтан тарья хиндхүүлнэш.

Эхэ оронойнгоо
Эрэлхэ соколмуудыг
Буитанһаа дээгүүр ниндхүүлнэш.

Бирадий МУНГОНОВ

Угтаарай, инагни, намайгаа

Тарилгын халуун үдэр соо
Трактор хүлгөө жолоодон,
Табан нормо дүүргэнэлби.
Үнэшэн Рыгыма, шамхандаа
Үри зүрхэнөө дурланхай
Үдэһын толоноор ошохолби.

Улаһанай ногоохон намаа дор
Угтаарай инагни намайгаа.

Советскэ техникын туйлалта —
«Самоходно — 4» комбайнаа
Шудалжа, хуряалгада
зэвнхэйлби.
Үнэһнээ хоер мянгые

Баяжа, эрдөө суурхалдай,
Үелэн шамдаа ошохолби.

Улаһанай сөөлхэн шэбэнэй
дог

Угтаарай инагни намайгаа.
Ухахан намарай дүтлөөнөөр

Олон задаата шэниисын
Ургаса хуряжа дүүргэлдэ
Үнэшэн Рыгыма шамхантай
Түрээ хэхээр шиндэнхэй,
Түргэн бороороо ошохолби.

Улаһанай ирагуу аялган дог,
Угтаарай инагни намайгаа.

Нима БАДМАЕВ,

Мухаршэбэри аймгай Сталинай
нэрэмжтэ колхозой гэшүү.

Колхозой хабар

Сэлгээн байхан нотогтамнай
Сэсэг набша халбарнал даа
Үргэнхэн баян таладамнай
Үнгын шубууд жэргэнэл даа.

Майла боореор миралжа,
Мандууд олоороо бэлшэнэл даа,

Гол горход мэлмэржэ,
Гоехон зохидоор урданал даа.

Хүжэ хүлхэ поли дээр
Хүсэтэй трактор хүнхинэнэ,
Ударник олон колхозингүү
Урилдан, мурьсэн хүдэлмэрилнэ.

Гунга ЧИМНТОВ

Манай сад, колхозой сад

Агуу Октябрин галаар
Толотон яларааш,
Ажалша зоной уран гараар
Таригдан ургааш.

Сэнхир, хангал
Сэбэр агаараар
Сэжэ дүүрэн амилаад,
Магтанаб шүлгөөр
Дабтанаб дуугаар
Шамайе,
Манай сад, колхозой сад.

Гое аялгаар дуу татан
Горход шаянал.
Хүжэ баглаа һүүдэр дорш
Хүүгэд нааданал.

Сэнхир, хангал
Сэбэр агаараар

Сэжэ дүүрэн амилаад,
Магтанаб шүлгөөр,
Дабтанаб дуугаар
Шамайе,
Манай сад, колхозой сад.

Үргэн нангин оронойнгоо,
Үбсүүн дээрнэ мүнгөөтөөш.
Агуу Сталин эсэгынгээ,
Анхарал соһоо мүнделөөш.

Сэнхир, хангал
Сэбэр агаараар
Сэжэ дүүрэн амилаад,
Магтанаб шүлгөөр,
Дабтанаб дуугаар
Шамайе,
Манай сад, колхозой сад.

Залуу поэдүүдэй шүлэгүүд тухай хэдэн үгэ

Цэдэн ГАЛАНОВ

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын
дакцида ба Бурят-Монголой со-
ветскэ уранзохоолшодой Союзда
Модох бэхижөө шэнэ шүлэгүүд
ой олоороо эржэ байдаг. Эдэниие
илгосгоод—эхилэн бэшэжэ байһан
залуу поэдүүд болоно.

Залуу зохоолшодой олошорон
манай ушар хадаа литература ба
худууһын асуудалнуудаар гаргал-
ман ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ
институтуудай һүүлээр илангаяа
залуушуулай, урда уран, зохоолой
үнэн харгын нээгдэһинэ гэршэлэ.

Манай республика дотор залуу
поэдүүдэй тоо углаа олон. Улаан-Удэ
поэдүүд — А. Жамбалон, Д.
Дамсарев, Ц. Галанов, Ц. Дам-
баев ба бусад; Зэдэн аймгаһаа —
Д. Бальчинов, Ц. Донгитов; Заг-
сэйн аймгаһаа — Ц. Цыремпилов,
Ц. Сулытимов, Д. Базаров; Торин
аймгаһаа — Т. Гармаев, Ш. Дор-
жиев; Түнхэнэй аймгаһаа — Б. Ма-
кимов; Хэжэнгын аймгаһаа — А.
Содномов, Д. Чимитов; Закаменай
аймгаһаа — Д. Цымбеев; Курумка-
й аймгаһаа — Д. Будаева, С.
Дондуков, С. Дондобон; Сэлэнгын
аймгаһаа — Б. Очиржапов; Яруу-
на аймгаһаа — Ц. Дымчиков, Ц.
Султинов; Ахын аймгаһаа — Я.
Дамбаева; Агын ба Усть-Ордынска
буянт-монголой национальна окру-

гуудһаа бэшэдэг хүнүүд олон. Эдэ-
нэй тоо энэ бишыхан статья соо
бараниинь багтаахаар бэшэ.

Тимэ дээрһээ энэ шэнжэлэл соо
нэгэ хэдэхэн зохоолнууд тухай тог-
тожо хэлэхэ байнабди.

Нэгэн талаһаа, онсо тэмдэглэхэ
зүйл гэхэдэ,— залуу поэдүүдэй бэ-
шэдэг темэнь тон шөнэ: хүдөө ню-
тагай шэнэ талые, колхознигуудай
шэн габьяата ажалые, залуушуулай
эрмэлзэлтэ хүсэлые, коммунизм
байгуулагшадай үндэр байхан зор-
игнэ зорилготой байна.

Нүгөө талаһаа, энэ хайшаалтай
зорилгоо хүсэндөн оруулха хэрэгтэ,
тайлбарилан хэлэхэдэ, шүлгээ
шэн урлага ябадалда чадабари ба
эрдэм мэргэжэлээр дуталдаха ушар-
тай тохеолдоно. Энэ юун дээрһээ
харгандан гэхэдэ, шүлгээй хэм-
жүүр ба аялга гэшыне хэрэгсээдэг-
гүй, үгэ бүхэниие тобтой хайнаар
түүжэ тааруулан табидаггүй, шүлгээ
гүй сюжетнэ шугам гэшыне барим-
талдаггүй байха юм

Зүгээр, хамагай түрүүн, шүлгээ
зохоолой идеянь хурса байха ябадал
эригдэнэ. Тимэ дээрһээ залуу
поэдүүд өөһэднэгэ эрдэм хургаалы
эсшэ сусамгүйгөөр дээшлүүлхэ,

марксизм-ленинизмын мүнхэ хургаа-
лые нарин нигтаар шудалжа, ородой
классическа ба советскэ литера-
туратай хайтар танилсаха үргэтэй.

Советскэ литературын эсэгэ
Алексей Максимович Горький залуу
зохоолшодые эхин түрүүн
ингэжэ хургадаг бэлэй. «Үсэд шан-
гаар, эрид батаар, хэзээ ходоодо
хуралсагты». «Бэшэһэнээ заһажа
ба хайжа сээрлэжэ шадха бэлгэ
шадбарни хадаа... эрдэм хургаалаа
эсшэжүүлхэ дээшлүүлхэ ябадалые
эришэ». Максим Горькийн эдэ хур-
гаалнуудые бидэнэр бултаран хэр-
рэг дээрэ бэлүүлхэ зэргэтэйбди.

Шүлгээ бэшэхэ ябадалтон харюу-
салгатай аад, тон хүндэтэй хэрэг
гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Ушар тим-
мэһээ, энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр
хандаха, үзгэй сагаан толгой хол-
боод лэ, удха ба формын, үгэ
ба хэмжүүрын хэрэгсээгүй гэ-
шэ үндэһээр алдуутай байна.
Манай бурят-монголой поэзи бол-
бол ехэнхидэ эхин үзгүүдэй тол-
гой холбохо ябадалтай тохеолдог
гэшэ бээ. Теэд, илангаяа залуу
поэдүүд мүн энэ тоншы бааза еһые
ингэн-тингэн дагадаг байха юм.
Иймэ ушарнууд Данзан-Доржи
Бальчиновай, Т. Гармаевай, Ц.
Султимовай ба бусад олон залуу
зохоолшодой шүлгүүдтэ тохеолдо-
дог байна.

Үзгэй сагаан толгой холбохо
ябадал үлүү хушарһан зүйл гэжэ
зарьман хэлэхэ болохо. Энэ баһал
буруу. Энээнэй хажуугаар, ород
шүлгүүдэйхидэл адли, шүлгээй
хойнохи рифмэ гэшыне хэрэглэ-
хэ хэрэгтэй. Манай олонхи поэ-
дүүд, тэрэ тоодо, манай бурят-мон-
голой нэрэгтэй болоһон зарим поэ-
дүүшыне, энэ аймагтар хэрэгтэй
зүйлые тоодоггүй байна гэхэдэ бо-
лоно.

Гадна, шүлгэ зохоолгодо үгэ ба
хэмжүүр гэшэ угаа шухала үүр-
гэ дүүргэдэг. Шүлгэ дотор үгэ бү-
хэн гэрэлтэн гаража, дуулан байха
ёһотой. Максим Горький болбол
«База курносых» гэжэ суута но-
мой эдир залуу авторнуудта хан-
дажа, энэниие тон хонороор заа-
барилһан байна. «Хүнүүд ба ажа-
байдал тухай бэшэхэдэ, үгэ бүхэ-
нэй дуулажа, яларжа байхаар,
мэдүүлэл бүхэн таний бэшэхээс
хүсэһэн сохом тэрэ ушарые тон зү-
бөөр ба хонирхолтойгоор харуул-
хаар зохоохо хэрэгтэй» — гэжэ
заагаа һэн. «Хэлэнтнай ойлгосотой
ба зүб байха ёһотой, тингэбэл үгтэ-
най хүсэтэй, тобогор, уран гое
болохо юм» — гэжэ М. Горький
нэгэ залуу зохоолшодо бэшэһэн
байгаа

Социалистическэ литературын
Эсэгэ агууехэ Горькийн эдэ заа-
баринуудые илангаяа манай залуу
зохоолшод үдэр бүрин хүтэлбэри
болгохо уялгатай. Гэбшье, энэ
ушарые манай залуушууд үшөөл

ойлгоодүй гэхээр байна. Энэ та-
лаар, Зэдэн аймгай Цыренбаатар
Донгитовай «Түрүү культурна кол-
хоз» гэхэн поэма жэшээ боложо
үгэнэ.

Энэ поэма өрөдөө уран зохоолой
шэнжэгүй байна. Шүлгээй техни-
кын түрүүшын эригтэ болохо Үзгэ-
гэй толгой холболгон тааруула-
даггүй, сюжетнэ ямаршыне шугам-
гый, үгын тоо ба хэмжүүр гэжэ бү-
ришыне байхагүй; ритм ба рифмын
түхэлшыне үзэгдэнгүй. Уран зохоол
гэшынь ушар үүргые хүсэд ойл-
гонгүйгөөр, нил сүлэ сагаа та-
лаар хаяхагыйн түлөө гуурһа бари-
жа шууһан хэбэртэй. Хоёр—гурбан
тетрадь соо нимэ зохоол бэшээд,
«Энэ статьямени «Үнэн» газетэдэ
алдуу эндүүнэ шалгаад хэлхэ-
гнетай гуйнаб» гэжэ захина. Шүл-
гэ зохоолгодо нимэ хайхарамжа-
гүйгөөр хандажа болохогүй!

Мүн нүхэд Бальчинов ба Гармае-
вай шүлгүүд тимэһэнэрүү дутуу-
гай. Жэшээхэдэ, Т. Гармаев «Тү-
рүү малшан» гэжэ шүлгэ соогоо
ингэжэ бэшэнэ:

Һү тоһоор баян
Хүндэтэ нэрэтэ хаалиша,
Гүрэнэй түсэб дүүргэжэ
Түрүү хаалиша болоболта» (?)
Д. Бальчиновай «Комсомолой
билет» гэжэ шүлгэ соо нимэнүүд,
тон ойлгосдосогүй мурнууд байна:
«Бороо халжин, бурган будан
Нойто, хүйтэн нойргүй һүни
үдэрнүүд
Шабар шабай, шалбага уһан

Окоп нүхэнэй оеор хажууда...»

Бодоод үзэхэдэ, эдэ нүхэдүүд
шүлгэ бэшэхэдэ, дахин тэрээнээ
шүүжэ уншажа үзэдэггүй, дахин
хойноһоонь заһажа хайжаруулхые
оролдодоггүй, харин дайралдаһан
соонь лэ бэшэжэрхөөд, түргэһэн
хэлбүүлхые яарадаг гэшэ ха. Тимэ
байбал, энэнай тон таараха-
гүй ябадал гэжэ ойлгожо, шүлгэ
зохоолгодо тон харюусалгатайгаар
ба ханамжатайгаар хандаха боло-
хо бээ гэжэ найдагдана.

Түнхэнэй аймгай Бато Маха-
ковай эльгэһэн шүлгүүдэй сборник
уншаад байхада, энэ нүхэр үшөөл
шүлгэ зохоого хураадүй байна, гэ-
бшье, дээрхи нүхэдтэ орходоо
үлүү ханамжатай байна гэжэ хэлэ-
мээр.

Залуу уранзохоолшодой дунда-
һаа оюун бэлгэтэй хүнүүд урган
гаража байна. Энэ хадаа тон хай-
шаалтай ябадал мүн. Залуу зо-
хоолшодые олоор ба зүбөөр хүмүү-
жүүлхэ, тэдэний идеяно-политичес-
кэ ба эрдэм хургаалай хэмжээе сар
үргэлжэ дээшлүүлхэ, тэдэндэ бо-
дото туһаламжа үзүүлхэ гэшэ
БМАССР-эй Уранзохоолшодой Со-
юзай, Бурмонгизай ба республикан-
ска газетнүүдэй тон шухала зор-
рилгонуудай нэгэн байна.

